

Verksamhetsrapport 2002

Hälso- och sjukvårdsberedning Syd

Uppdrag 2002

Hälso- och sjukvårdsberedningarna ansvarar för att utvärdera det strategiska målet för hälso- och sjukvård utifrån analyser av befolkningens behov. (Strategiskt mål: Landstinget ska aktivt bidra till en god folkhälsa och att skillnaderna i ohälsa minskar.)

Med utgångspunkt i den lokala handlingsplanen har utvärderingen år 2001 inriktats mot primärvård. Utvärderingen ska inriktas mot psykisk ohälsa under år 2002 och mot vård av äldre år 2003.

Vidare ska tillgänglighet, kontinuitet, valmöjlighet och konsumtionsmönster analyseras inom området psykisk ohälsa år 2002.

Slutsatser

Beredningens bild av den psykiska ohälsan i beredningsområdet:

- 1 Allt fler ungdomar drabbas av psykisk ohälsa
- 2 Föräldrarollen försvagas och många familjer saknar sociala nätverk
- 3 Alkohol och droger ökar bland ungdomarna
- 4 Ökad stress bland barn och ungdom

Beredningens svar på uppdraget i Landstingsplan 2002

Mot bakgrund av uppdraget och erfarenheter från årets arbete har beredningen valt att lyfta följande huvudområden och med fokus på barn och ungdom:

- *Samverkan med individen i centrum*
- *Insatser för att förebygga psykisk ohälsa*
- *Stöd till familjerna*

Följande punkter stödjer de tre huvudområdena och utgör bakgrund till förslag till beslut i landstingsfullmäktige:

- *Landstinget har i uppdrag att söka samverkan med kommunerna och andra aktörer. Samverkan behöver inte alltid medföra resurstillskott, men måste alltid organiseras och innehålla en tydlig, dokumenterad och känd ansvarsfördelning. Idag hänger mycket på god vilja och initiativförmåga vilket ofta är personbundet. Det medför att samverkansformerna är alltför sårbara.*
- *Samverkan mellan landstingets egna verksamheter ska tydliggöras. Beredningen har uppfattat kritik till hur samverkan fungerar, främst mellan PBU och vuxenpsykiatri.*
- *Ungdomsmottagningarna har en viktig roll i att tidigt fånga upp problem och ge stöd. Det är av största vikt att ungdomsmottagningarna får fortsat-*

ta möjligheter att verka och utveckla sitt arbete, och finna former för att bättre tillgodose även pojkers behov.

- *Helhetssyn kräver samlade insatser.* Psykisk ohälsa hos barn ska alltid betraktas i ett helhetsperspektiv. Att tidigt uppmärksamma ett barns situation kräver samverkan och engagemang från många aktörer. Ett samlat yrkeskunnande över organisationsgränser är en bra förutsättning för att ge vård och stöd i ett tidigt skede. Vid planering av åtgärder måste hänsyn tas till individens totala situation.
- *Stöd till särskilt utsatta familjer.* Insatser bör riktas för att nå barn och ungdomar i situationer eller miljöer som uppenbart äventyrar deras psykiska hälsa.
- *Lyhördhet för barns och ungdomars utsatthet kräver hög kompetens och samsyn.* För att tidigt upptäcka tecken och symtom på psykisk ohälsa krävs stor kunskap om barns utveckling, därför måste kompetensen säkras. Landstinget bör också sträva efter samsyn om psykisk ohälsa tillsammans med andra aktörer.
- *Stärk föräldrarollen.* Unga föräldrar, och i synnerhet ensamma unga mammor utan socialt nätverk behöver mycket stöd. Förstärkt och fördjupad föräldrautbildning, föräldrarådgivning via bvc/mvc är exempel på bra metoder för en stärkt föräldraroll. Det är viktigt att nå föräldrar som inte självmant anmäler sig till utbildning.
- *Förebyggande arbete kräver kunskap.* Att känna till och så tidigt som möjligt identifiera riskfaktorer och undanröja eller minska konsekvenserna av dessa är utgångspunkt för det förebyggande arbetet. Omvänt måste det bli större fokus på riskfaktorer som främjar den psykiska hälsan.
- *Landstinget bör bidra med kunskap och information om psykisk ohälsa/hälsa.* Information om alkohol och droger, samt uppmärksamma nya droger samt dess symtom och skadeverkningar till Folkhälsoråden eller motsvarande. Information om orsaker till psykisk ohälsa, främjande/förebyggande arbete inklusive egenvård bör också ges av landstinget.

Förslag

Beredningen föreslår att landstingsfullmäktige beslutar att uppdra åt landstingsstyrelsen:

- att föreslå åtgärder som tillgodoser de behov beredningen uppmärksammat
- att i verksamhetsfrågor redovisa de åtgärder som kommer att vidtas, samt återkomma med uppföljningsrapport.

Mot bakgrund av att beredningarnas uppdrag begränsas till beredningsområdet föreslår beredningen att landstingsfullmäktige uppdrar åt landstingsstyrelsen:

- att mellan beredningsområdena jämföra tillgång till vård och stöd för dem som drabbas av psykisk ohälsa.

Övriga förslag

Beredningens ledamöter saknar ersättare, vilket innebär att partier med få mandat saknar representation i beredningen vid ledamöternas frånvaro. Detta

medför att demokratin urholkas och den breda förankringen uteblir. Beredningen föreslår:

- att de brister som uppstår på grund av att ersättare saknas ska beaktas i utvärderingen av den politiska organisationen år 2003.

Uppdrag om konsumtionsmönster

Beredningens uppdrag att analysera konsumtionsmönster för personer som drabbats av psykisk ohälsa går inte att genomföra. Personer utan diagnos kan inte följas i landstingets vårdsystem då endast symtomen registreras i löpande text.

Verksamhet under året

Metoder och arbetssätt

Under 2002 har samtliga beredningar arbetat med psykisk ohälsa. Hälso- och sjukvårdsberedningarna har fokuserat på grupper utan medicinsk diagnos, och beredning Syd har valt att begränsa arbetet till barn- och ungdom.

Beredningen har träffat representanter från primärvården, tandvården, skolhälsovården, individ- och familjeomsorgen, hälsorådet, polisen, ungdomsmottagningen, elevråd, föräldraföreningar, fritidsgårdar, m fl. Öppet hus med föreläsning om barns och ungdomars psykiska ohälsa har också anordnats.

Beredningen har arbetat efter följande frågeställningar:

- De främsta orsakerna till psykisk ohälsa.
- Stöd till personer som visar tecken på psykisk ohälsa.
- Åtgärder för att förebygga och motverka psykisk ohälsa, samt för att främja psykisk hälsa.
- Den framtida utvecklingen av den psykiska ohälsan.

Beredningen har under våren besökt samtliga kommuner inom beredningsområdet - Älvsbyn, Arvidsjaur, Arjeplog och Piteå.

Beredningens uppfattning om den psykiska ohälsan inom beredningsområdet

Allt fler ungdomar drabbas av psykisk ohälsa

Beredningen anser att den bild som framtonat i kommunerna i stort följer nationella beskrivningar. I samtliga kommuner framhävs att barns och ungdomars psykiska ohälsa ökar och till stor del beror på föräldrarnas och andra vuxnas situation. Att arbetslöshet, separationer, svåra familjeförhållanden, dålig ekonomi, normlöshet är faktorer som påverkar den psykiska hälsan negativt är man överens om i alla kommuner.

Försvagad föräldraroll och bristande nätverk

Familjer med bristande sociala nätverk, vilsna eller frånvarande föräldrar som har problem med föräldraskapet, ensamhet, brist på bärande vuxna relationer och avsaknad av social kontroll är också samstämmiga uppgifter i beredningsområdet.

Alkohol och droger ökar

Alkoholmissbruket ökar och breder ut sig i allt längre åldrar. Ungdomar dricker både mer och oftare, anser man i samtliga kommuner.

Ökad stress bland barn och ungdom

Stressen ökar bland barn och ungdom. Betygshets, utseendefixering, en skola som kan upplevas kravfylld är exempel på faktorer som skapar stress.

Utvärdering av beredningens arbete

Beredningen anser att arbetet i stort sett fungerat bra - bra möten med en öppen atmosfär i gruppen. Man har fått mycket bra baskunskap om hela beredningsområdet och goda tillfällen till analys och reflektion. Mer tid borde ha avsatts till möten med medborgarna, men man anser sig inte hittat någon riktigt bra metod för att fånga medborgarnas behov

Förutsättningarna för ledamöterna förändrades under mandatperioden. Mer tid än planerat måste avsättas för möten, och många har svårt att delta på sitt ordinarie arbete. Partier med få mandat saknar representation i beredningen vid frånvaro, vilket gör att den breda förankringen uteblir. Därför anser beredningen att ett system som även omfattar ersättare bör införas.

Beredningen anser inte att fullmäktiges arbetssätt förändrats genom beredningarna. En stor del av det politiska arbetet bedrivs fortfarande enligt den gamla organisationen. Detta gäller främst landstingsstyrelsen.

Ekonomisk redovisning

Hälso- och sjukvårdsberedning Syd har under 2002 haft en budget på 494 600 kronor för arvoden och övriga omkostnader för ledamöterna. Utöver detta har beredningen haft en budget på 50 000 kronor för omkostnader vid möten och andra aktiviteter.

	Budget	Utfall 02-07-31	Resultat
Arvoden, övriga omkostnader	494 600	242 600	252 000
Omkostnader för möten mm	50 000	29 700	20 300
Summa:	544 600	272 300	272 300

Ledamöternas 15 dagar

Antal dagar, totalt för beredningen	Nyttjade dagar	Beredningsmöten	Andra aktiviteter	Nyttjade dagar i %
195	79	71	8	40